

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

ČR, Maďarsko, Polsko, Slovensko: Dopady světové finanční krize a postoj k zavedení eura

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2009, v09-03</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. 3. 2009</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1139</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>EV.45, PM.159</i>
Zveřejněno dne:	<i>12. května 2009</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V březnu 2009 CVVM zařadilo do svého výzkumu otázky zjišťující mínění obyvatel o dopadech světové finanční krize na ně samotné, na jejich pracoviště a na celou ekonomiku, přičemž stejné otázky byly zhruba ve stejné době položeny dotázaným také v Maďarsku¹, v Polsku² a na Slovensku.³ Ve stejném výzkumu byla respondentům položena i otázka, zda by lidé souhlasili či nesouhlasili s tím, aby domácí měnu nahradila společná evropská měna euro, podobně jako v příslušných výzkumech v Maďarsku a Polsku.⁴

V souvislosti s finanční krizí byla respondentům položena následující otázka: „Ovlivní nebo neovlivní podle Vašeho názoru finanční krize negativně a) Vás a Vaši rodinu, b) Vaše pracoviště, c) českou [maďarskou/polskou/slovenskou] ekonomiku?“

¹ V Maďarsku sběr dat uskutečnila agentura TÁRKI v termínu od 12. do 25. března 2009 na reprezentativním souboru 1010 respondentů ve věku od 18 let.

² V Polsku šetření provedené společností CBOS proběhlo ve dnech 4. až 10. března 2009 na reprezentativním souboru 979 dotázaných ve věku od 18 let.

³ Na Slovensku sběr dat uskutečnila agentura FOCUS ve dnech od 4. do 10. března 2009. Dotazováno bylo 1029 respondentů představujících reprezentativní vzorek slovenské populace starší 18 let.

⁴ Na Slovensku, kde euro je platnou měnou již od počátku tohoto roku, tato otázka pochopitelně nebyla pokládána.

Tabulka 1a: Negativní vliv krize na respondenta a jeho domácnost (%)

	Česká republika	Maďarsko	Polsko	Slovensko
ne, neovlivní	16,7	6,1	23,1	11,9
ano, ovlivní	48,2	23,8	47,9	45,7
ano, už ovlivnila	26,2	69,2	22,7	33,9
neví	8,9	0,9	6,3	8,5

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Tabulka 1b: Negativní vliv krize na respondentovo pracoviště (%)

	Česká republika	Maďarsko	Polsko	Slovensko
ne, neovlivní	15,8	9,9	25,9	13,2
ano, ovlivní	47,3	26,9	41,4	39,2
ano, už ovlivnila	27,0	59,8	24,0	41,5
neví	9,9	3,4	8,7	6,1

Pozn.: Procenta ve sloupci, údaje bez ekonomicky neaktivních.

Tabulka 1c: Negativní vliv krize na národní ekonomiku (%)

	Česká republika	Maďarsko	Polsko	Slovensko
ne, neovlivní	2,6	0,6	3,8	2,3
ano, ovlivní	35,6	5,5	36,9	26,7
ano, už ovlivnila	58,1	93,3	56,9	66,2
neví	3,7	0,6	2,4	4,8

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Výsledky šetření ve všech zemích jednoznačně ukázaly, že ve všech sledovaných rovinách většina lidí očekává nebo již dokonce spatřuje negativní důsledky světové finanční krize, i když v prvních dvou položkách reprezentujících rovinu osobní a pracovní jsou mezi nimi určité rozdíly v rozsahu této většiny a zároveň u všech tří sledovaných rovin můžeme vidět také zřetelné rozdíly v míře pouze očekávaných a již konstatovaných negativních dopadů krize.

Ve všech zemích se respondenti prakticky shodují v názoru, že krize má nebo bude mít negativní důsledky pro **celou domácí ekonomiku** (viz tabulku 1c). Zde se názor, že by finanční krize neměla mít negativní vliv, vyskytoval pouze sporadicky a nikde nepřekročil hranici 4 %. Ve všech zemích shodně také nadpoloviční většina konstatuje, že finanční krize domácí ekonomiku již negativně ovlivnila. Zatímco však v Maďarsku, kde se důsledky krize již projevíly velmi dramaticky, toto uvádělo více než devět dotázaných z deseti, na Slovensku to byly dvě třetiny a v ČR i Polsku téměř shodně necelé tři pětiny dotázaných.

Pokud jde o to, zda krize ovlivní negativně **samotného respondenta a jeho rodinu**, zde se objevují již zřetelnější rozdíly (viz tabulku 1a). Relativně nejhůře se situace v tomto ohledu jeví dotázaným v Maďarsku, kde si jen 6 % myslí, že krize na ně nebude mít vliv, zatímco více než dvě třetiny opět konstatují, že je krize již negativně zasáhla, a další téměř čtvrtina to ještě teprve očekává. Trochu lépe tuto záležitost reflektují Slováci, mezi nimiž podíl těch, kdo negativní dopad krize na sebe a svojí rodinu nepředpokládají, byl asi dvakrát vyšší než v Maďarsku, přičemž podíl teprve očekávaných dopadů tvořící necelou polovinu byl podstatně vyšší než podíl již konstatovaných negativních důsledků, který byl téměř přesně třetinový. Mezi českými dotázanými pak bylo oproti Slovensku opět trochu více těch, kdo s negativními důsledky pro sebe a své rodiny nepočítají, a naopak méně těch, kdo uváděli, že je krize již zasáhla. Relativně nejoptimističtější pak vyznívala vyjádření respondentů v Polsku, kde si

dokonce téměř čtvrtina lidí myslí, že se jich bezprostředně krize nedotkne, přičemž tento podíl je vyrovnaný s podílem těch, kdo negativní dopad krize vnímají už jako danou realitu.

Dosti podobně z hlediska pořadí zemí a celkového vyznění pak skončilo i hodnocení vlivu finanční krize **na stávající pracoviště respondenta** (viz tabulku 1b). Opět relativně nejhůře situaci hodnotí Maďaři, z nichž pouze desetina negativní dopady na své pracoviště nepředpokládá, zatímco tři pětiny to vidí jako hotovou věc a více než čtvrtina dalších s tím počítá do budoucna. Na Slovensku je ovšem situace v tomto ohledu lepší jen málo, když podíl lidí neočekávajících negativní dopady na své pracoviště je jen nepatrně vyšší než v Maďarsku a podíly očekávaných a již konstatovaných dopadů na úrovni dvou pětín jsou statisticky vyrovnané. Mezi dotázanými Čechy pak podíl těch, kdo dopady krize na své pracoviště nepředpokládají, je opět jen nepatrně vyšší v porovnání se Slovenskem, ale k tomu je třeba přičíst i to, že zde jsou negativní dopady krize uváděny převážně jako očekávání a nikoli jako již nastalý fakt, takže celkově toto hodnocení vyznívá trochu méně pesimisticky než v předchozích dvou případech. Opět nejlépe vychází hodnocení situace ze strany Poláků, z nichž více než čtvrtina se domnívá, že se jejich pracoviště krize nedotkne, což je znovu přibližně tolik, kolik lidí zde uvádělo, že krize jejich pracoviště naopak už zasáhla.

Další otázkou, jíž se výzkum realizovaný v mezinárodním srovnání zabýval, byl postoj obyvatel k případnému zavedení eura namísto dosavadní národní měny.⁵

Tabulka 2: Souhlasil byste se zavedením eura? (%)

	Česká republika	Maďarsko	Polsko
rozhodně by souhlasil	14,8	27,7	24,3
spíše by souhlasil	29,7	37,6	28,8
spíše by nesouhlasil	25,7	14,8	21,4
rozhodně by nesouhlasil	21,3	10,1	16,8
neví	8,5	9,8	8,7
souhlas/nesouhlas	44,5/47,0	65,3/24,9	53,1/38,2

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Z výsledku šetření vyplynulo (viz tabulku 2), že Maďaři a Poláci jsou většinou svolní s myšlenkou nahradit jejich stávající národní měny společným evropským eurem, zatímco mezi Čechy je podíl stoupců a odpůrců eura přibližně vyrovnaný se statisticky nevýznamnou převahou na straně těch, kdo si euro namísto české koruny nepřejí. V Maďarsku, které se v současnosti potýká s největšími ekonomickými a finančními problémy, by tamní forint snadno oželely dvě třetiny dotázaných, zatímco proti euru namísto forintu se staví jen čtvrtina, s polským zlotým by se bez potíží rozloučila mírná nadpoloviční většina účastníků výzkumu a proti by byly necelé dvě pětiny. Mezi dotázanými Čechy se oba podíly stoupců i odpůrců eura pohybovaly shodně nad hranicí dvou pětín, respektive pod úrovní jedné poloviny. Podrobnější analýza přitom odhalila, že mezi stoupcemi zavedení eura častěji figurovali muži, mladí ve věku do 30 let, absolventi vysokých škol, dotázaní s dobrou životní úrovní, studenti, podnikatelé, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, lidé hlásící se k pravici a

⁵ Otázka: „Souhlasil nebo nesouhlasil byste s tím, aby byla česká koruna nahrazena Eurem, společnou měnou mnoha zemí Evropské unie? Rozhodně byste souhlasil, spíše byste souhlasil, spíše byste nesouhlasil, rozhodně byste nesouhlasil.“

zejména voliči ODS, případně i Strany zelených. Proti ve zvýšené míře vystupovaly ženy, dotázaní starší než 45 let, lidé bez maturitního vzdělání, důchodci, nekvalifikovaní dělníci, nezaměstnaní, dotázaní se špatnou životní úrovní, ti, kdo se v politickém spektru sami řadí k levici, a lidé preferující KSČM nebo nevolíči.